

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΜΑΪΟΣ 2011: Βελιγραδί, Σερβία

Στή Θεολογική Σχολή του Βελιγραδίου διοργανώθηκε στις 27-28 του μηνός το τρίτο ετήσιο συνέδριο της Σχολής με θέμα «Η θεολογία στη Σερβία σήμερα». Μετά από τον χαιρετισμό του Κοσμήτορα της Σχολής, επισκόπου Ειρηναίου (Μπούλοβιτς), ο Σεβ. Άθανάσιος (Γιέβτις) έκανε εισήγηση με θέμα «Η Έκκλησία στο επίκεντρο της σύγχρονης σερβικής θεολογίας». Άκολούθησε η παρουσίαση του συλλογικού τόμου των εισηγήσεων του συνεδρίου του παρελθόντος έτους, στη συνέχεια του καινούργιου τεύχους του περιοδικού της Θεολογικής Σχολής – Θεολογία, καθώς και των υπόλοιπων εκδόσεων του Ίνστιτούτου για την Θεολογική Έρευνα. Το συνέδριο περιελάμβανε δεκατέσσερις συνεδριάσεις στο πλαίσιο ένδεκα εργαστηρίων με θέματα: βιβλική θεολογία, χριστιανικός άσκητισμός, σερβική θεολογία του 20^{ου} αιώνα, εκκλησιαστική ιστορία, λειτουργική θεολογία, έθνολογία-άνθρωπολογία-φιλοσοφία της θρησκείας, θεολογία και φιλολογία, πατρολογία και άγιολογία, χριστιανική παιδαγωγική και κανονικό δίκαιο, συστηματική θεολογία και δογματική και, τέλος, χριστιανική τέχνη. Στα εργαστήρια έλαβαν μέρος οι καθηγητές της Θεολογικής Σχολής Βελιγραδίου, καθηγητές άλλων έπιστημονικών τμημάτων, εκπρόσωποι διαφόρων ίνστιτούτων, οι μεταπτυ-

χιακοί φοιτητές του Πανεπιστημίου Βελιγραδίου, καθώς επίσης και άλλοι έπιστήμονες από το έξωτερικό (συνολικά 116 συμμετέχοντες). Το φετινό συνέδριο είχε μεγάλη συμμετοχή καθηγητών και φοιτητών από άλλες σχολές του Πανεπιστημίου, γεγονός το οποίο άποδεικνύει πόσο μεγάλη είναι ή άνάγκη για ένα δημοουργικό διάλογο της θεολογίας και των θεολόγων με άλλους έπιστημονικούς κλάδους.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2011: Bamberg, Γερμανία

Το Dietrich-Bonhoeffer-Forschungsstelle für Öffentliche Theologie (Πανεπιστήμιο του Bamberg) και το Trinitas Institut διοργάνωσαν διεθνές συνέδριο στο διάστημα 16-18 Ίουνίου με τη συμμετοχή θεολόγων από διάφορες χώρες της Εύρώπης και με τον τίτλο «Ökumene und Orthodoxie in Europa». Μεταξύ των θεμάτων του συνεδρίου ήταν ο ρόλος του δημοσίου θεολογικού λόγου και της οίκο-θεολογίας, ή προαγωγή των άκαδημαϊκών ανταλλαγών στο πλαίσιο της οίκουμενικής θεολογίας και της οίκο-θεολογίας και ή άνάπτυξη του θεολογικού διαλόγου μεταξύ της Ευαγγελικής και της Όρθόδοξης Έκκλησίας. Όμιλητές ήταν οι έξης: W. Huber, J. Moltmann, B. Oberdorfer, H. Bedford-Strohm, M. Welker, C. Deane-Drummond, D. Munteanu, C. Hovorun, M. Dröge, S. Buchiu, Γ. Ματζέλος, Th. Strohm, S. Chu-

rsanov, I. Tulcan, P. Mikhaylov, Dr. Ribolov, I. Stoica, I. Jurcan.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2011: Παρίσι, Γαλλία

Στις 27-30 Ιουνίου στο Institut de Théologie Orthodoxe Saint-Serge στο Παρίσι διοργανώθηκε η 58^η Semaine d'Études liturgiques με θέμα: «Η νηστεία και η πράξη της μετάνοιας: κοινωνικές και λειτουργικές διαστάσεις». Στο πλαίσιο των τεσσάρων ημερών του συνεδρίου παρουσιάστηκαν 22 εισηγήσεις. Οι ανακοινώσεις με επίκεντρο τη μαρτυρία της Αγίας Γραφής υπογράμμισαν τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ Παλαιάς και Καινής Διαθήκης ως προς τη σημασία που αποδίδεται στη νηστεία. Ακολούθησαν εισηγήσεις που άφορυσαν την νηστεία στο Ισλάμ, στον Ιουδαϊσμό, αλλά και την σχετική άποψη της σύγχρονης ιατρικής επιστήμης. Στη συνέχεια έγινε λόγος για την ιστορική εξέλιξη και για την θέση της νηστείας σε διάφορα λειτουργικά τυπικά. Πέρα από τις διαφορές που υπάρχουν στις κατά τόπους χριστιανικές Εκκλησίες, η προοπτική και ο σκοπός της νηστείας είναι κοινός – η ανάζητηση του Θεού. Αξίζει να σημειωθεί ότι το βράδυ της πρώτης ημέρας του συνεδρίου ήταν αφιερωμένο στη μνήμη του π. Αλεξίου Κνιάζεφ, καθηγητή στο Ίνστιτούτο, ο οποίος από 1965 μέχρι το θάνατό του το 1991 υπήρξε ένας εκ των διοργανωτών, και πολλές φορές και ομιλητής στις Semaines d'Études liturgiques.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2011: Λαγκαδάς

Στις 1-3 Ιουλίου ο Σύλλογος Μεταπτυχιακών Φοιτητών του Τμήματος Θεολογίας του Α.Π.Θ. σε συνεργασία με την Ι. Μ. Λαγκαδά διοργάνωσε στο συνεδριακό κέντρο της Μητροπόλεως συνέδριο με τον τίτλο «Ανθρώπινος Πόνος και Ύπαρ-

ξιακός Προβληματισμός». Ομιλητές ήταν οι: Α. Σιάσος, ΆΑ. Κόλτσιου-Νικήτα, Γλ. Χατζούλη, Ί. Κουρεμπελές, Χ. Άραμπατζής, Εύάγ. Άλεξίου, Στ. Μπαλογιάννης, Αικ. Τσαλαμπούνη, Ά. Τρικανίδου, Βάια Μπαρμπούτη, Β. Καρακώστας, Ί. Γαλάνης, Π. Νεράντζης, Χ. Ήσαϊας, Σ. Άθανασίου, Ζ. Σίσκος, Δ. Άβδελάς, Π. Γεωργόπουλος, Π. Κωνσταντίνου, Ίφ. Κουτροή, Ά. Παρσανίκα, Κ. Γιάννης.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2011: Λονδίνο, Μ. Βρετανία

Στο διάστημα 3-7 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε στο King's College του Λονδίνου η έτησια διεθνής συνάντηση της Society of Biblical Literature με τη συμμετοχή βιβλικών επιστημόνων από όλον τον κόσμο. Ή συνάντηση αυτή είχε ως κύριο σημείο αναφοράς την άγγλική μετάφραση του Βασιλέως Ίακώβου (King James' Version), τα 400 χρόνια της όποιας έορτάστηκαν φέτος. Έκτός όμως από τις έκδηλώσεις με άφορμή αυτό το γεγονός, στις διάφορες συνεδρίες του φετινού συνεδρίου παρουσιάστηκε μία ποικιλία θεμάτων σχετικών με τα κείμενα της Βίβλου και το ιστορικο-κοινωνικό περιβάλλον τους, καθώς και με την άρχαία και σύγχρονη έρμηνεία τους.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2011: Durham, Μ. Βρετανία

Στο διάστημα 14-16 Ιουλίου το Τμήμα Κλασικής Φιλολογίας και Άρχαίας Ίστορίας σε συνεργασία με το Τμήμα Θεολογίας και Θρησκείας του Πανεπιστημίου του Durham διοργάνωσε διεπιστημονικό συνέδριο με τον τίτλο «Configuring Communities: The Socio-Political Dimensions of Ancient Epistolography». Θέμα του συνεδρίου ήταν οι σύνθετες κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της άρχαίας επιστολογραφίας, δηλ. οι τρόποι μέσα από τους όποιους η επιστολογραφία έμπλέκεται στις

διαδικασίες διαμόρφωσης και κατασκευής της ταυτότητας. Οί όμιλητές του συνεδρίου παρουσίασαν στις εισηγήσεις τους περιπτώσεις επιστολών από την αρχαία Έγγυς Άνατολή, τη Ρώμη και τον άρχέγονο Χριστιανισμό.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Στό διάστημα 8-11 Αύγουστου ή European Association of Biblical Studies διοργάνωσε τὸ ἐτήσιο διεθνές της συνέδριο στό Porto Palace στή Θεσσαλονίκη. Στό συνέδριο, τὸ μεγαλύτερο πὸν διοργάνωσε ἡ ἔταιρεία ἕως σήμερα, συμμετείχαν περίπου 220 βιβλικοὶ ἐπιστήμονες, οἱ ὅποιοι παρουσίασαν τὸ ἔρευνητικὸ τους ἔργο σὺς 40 συνεδρίες τῶν 20 ἔρευνητικῶν ὁμάδων τῆς ἔταιρείας. Στὴν ἑναρκτήρια συνεδρία χαιρετισμοὺς διάβασαν ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς καὶ Ποιμαντικῆς Θεολογίας καθ. Χρήστος Οἰκονόμου καὶ ἡ ὑπεύθυνη τῆς τοπικῆς ἐπιτροπῆς διοργάνωσης καὶ ἔγιναν δύο κύριες εἰσηγήσεις ἀπὸ τὴν Πρόεδρο τῆς ἔταιρείας καθ. τῆς Κ.Δ. Jorunn Okland («Can the Bible be Translated? Bible Translations as Culture Artefacts») καὶ τὴν καθ. Renee Levine Melamed («An Ode to Salonica: Historical and Poetic Perspectives»). Τὴν ἐκδήλωση πλαισίωσε ἡ βυζαντινὴ χορωδία τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ ἐπικ. καθ. τοῦ Τμήματος π. Σπυρίδωνος Ἀντωνίου. Τέλος, στό πλαίσιο τῶν εἰδικῶν διαλέξεων τοῦ συνεδρίου ὁ καθ. τοῦ Τμήματος Θεολογίας Μιλτιάδης Κωνσταντίνου παρουσίασε τὸ μεταφραστικὸ ἔργο τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλικῆς ἔταιρείας.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2011: Οξφόρδη, Μ. Βρετανία

Στό διάστημα 8-13 Αύγουστου ἔλαβε χώρα σὺς ἔγκαταστάσεις τοῦ Πανεπιστημίου

τῆς Ὁξφόρδης τὸ 16^ο Διεθνές Πατρολογικὸ Συνέδριο. Στό πλαίσιο τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου 500 καὶ πλέον εἰδικοὶ ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμο παρουσίασαν τίς νεότερες ἐξελίξεις στό χώρο τῶν πατερικῶν σπουδῶν. Ἐπιπλέον σὲ μία σειρά ἀνοικτῶν διαλέξεων ἔγινε ἡ ἀναδρομὴ καὶ ἀποτίμηση τοῦ ἔργου τῆς ἔταιρείας καὶ τῶν ἀπελθόντων Προέδρων της.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2011: Λονδίνο, Μ. Βρετανία

Στὺς 9-11 τοῦ μηνὸς διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Κέντρο Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας καὶ Θρησκευτικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Nottingham τὸ 16^ο Διεθνές Συνέδριο Πατερικῶν Σπουδῶν μὲ θέμα «Ἐνας ἅγιος γιὰ τὴν Ἀνατολή καὶ τὴ Δύση: Ἡ σκέψη τοῦ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητῆ στὴν Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ χριστιανικὴ θεολογία». Στό συνέδριο ἔλαβαν μέρος μὲ εἰσηγήσεις μεταξὺ ἄλλων ὁ Adrian Guiu («Eriugena's reception of Saint Maximus Confessor»), Ed. Siecienski («The use of Maximus by Greeks and Latins on both the filioque and the papacy»), David Bradshaw («St Maximus on the will»), Luis Granados («Maximus and Christology»), John Milbank («Pseudo-Dionysius, Maximus and Gregory of Palamas: The essence and energies distinction»), π. Νικόλαος Λουδοβίκος («The notion of the logoi/ideas of God in Maximus and Aquinas»), Torstein Tollefsen («The Metaphysics of Maximus: Becoming one with God») κ.ἄ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Θεσσαλονίκη

Ἡ ἐπιτυχία ἢ ἡ ἀποτυχία ἐνὸς Συνεδρίου, ἀφιερωμένον στὴν ἐκκλησιαστικὴ μαρτυρία στὰ ὄρια τοῦ σύγχρονου ἐκκοσμι-

κευμένου κόσμου, εξαρτάται πρώτα απ' όλα από την ικανότητα ή την αδυναμία του να πλησιάσει τα δύο μεγέθη με τρόπο από τη μία πλευρά επιστημονικά ειλικρινή και ενήμερο και από την άλλη βιβλικά συνεπή, θεολογικά εϋστοχο, και πάνω απ' όλα ποιμαντικά ευαίσθητο. Πρέπει να είναι κοινωνιολογικά διεισδυτικό αλλά και εκκλησιαστικά υπεύθυνο, ώστε να αναγνωρίζει τα προβλήματα, να εντοπίζει τους λόγους που τα προκάλεσαν ή τα γιγάντωσαν, και να διακρίνει τους τρόπους της υπέρβασής τους. Μ' ένα λόγο, πρέπει να έχει έναν χαρακτηρισρα κριτικό και ταυτόχρονα αυτοκριτικό.

Το φετινό 12^ο Διαχριστιανικό Συμπόσιο (Θεσσαλονίκη 30 Αυγούστου-2 Σεπτεμβρίου 2011) μοιάζει να επιτυγχάνει τους παραπάνω στόχους σε όλο το φάσμα των εργασιών του, με άφετηρία στα προκαταρκτικά μηνύματα των εκκλησιαστικών και ακαδημαϊκών αρχών, που αντί να χαιρετίζουν συμβατικά τους όμιλητές και τους συμμετέχοντες μοιάζουν να θέτουν το δάχτυλο στην πληγή, επισημαίνοντας πως «το ίδιο άγγελμα σήμερα χρειάζεται μια δυναμική ανάνεωση σε πολλές από τις περιοχές που δέχθηκαν το φως του και οι όποιες βιώνουν τα αποτελέσματα μιάς έκκοσμίκευσης, ικανής να αποδυναμώσει τον άνθρωπο στην πιό βαθιά του διάσταση» (Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄) και παραδεχόμενοι πως ή μαρτυρία των μελών της Έκκλησίας στον σημερινό κόσμο δεν είναι, όπως θα έπρεπε μια μαρτυρία πειστική και έλκυστική» (Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος Α΄). Όσο, όμως, ή επιτυχία του παρόντος Συμποσίου, πέρα από τα σύντομα πλὴν μεσά μηνύματα και τις επίσημες ή ανεπίσημες συζητήσεις, επιβεβαιώνεται στην οριζόντια εϋρύτητα και στο κατακόρυφο ύψος και

βάθος των ανακοινώσεων που πραγματεύονται τα επίμερους θέματα, αναδεικνύοντας την πρόδηλη σταυρική τους εκδήλωση μαζί και τὸ μᾶλλον ὑπαινικτικὸ ἢ και ἀθέατο ἀναστάσιμο νόημά τους.

Προσπαθώντας να συστηματοποιήσουμε τὰ συμπεράσματα τῶν πολλῶν και φαινομενικά ἑτερόκλητων εἰσηγήσεων τὰ χωρίσαμε, ἴσως μὲ ἕναν ἀνθαίρετο τρόπο, σὲ τρεῖς θεματικές ἐνότητες, διακριτές ἀλλὰ και ἀλληλοσυμπληρούμενες. Ἡ πρώτη πού θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηριστεῖ περισσότερο ἀνθρωπολογική και κοινωνιολογική ἀπὸ τὴ μίᾳ πλευρᾷ χαρτογραφεῖ τὴ σκληρότητα ἢ τὴν ἀπροθυμία τοῦ σύγχρονου κοινωνικοῦ ἐδάφους νὰ δεχτεῖ τὸν σπόρο τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας και ἀπὸ τὴν ἄλλη ψηλαφίζει τὶς κοινωνικές συνέπειες τῆς ἀδιαφορίας γιὰ τὸν ἄλλο, τῆς ἀπληστίας και τοῦ οικονομισμοῦ (Βασιλειάδης & Τσομπανίδης). Πράγματι, ὅπως ἐπεσημανε ὁ καθ. Abbruzzese, ἡ σύγχρονη «ξεμαγεμένη» κοινωνία μοιάζει ἀδιάφορη ἀπέναντι στὰ θεμελιώδη ὑπαρξιακά ζητήματα γι' αὐτὸ και προτιμᾷ νὰ χτίσει τὸ ἀνθρωπολογικὸ τῆς μοντέλο στοὺς μή-τόπους τῶν ἄσαρκων διαδικτυακῶν σχέσεων, τὶς ὁποῖες μᾶς ἀνέλυσε λεπτομερῶς ὁ καθηγητῆς Viganpyò. Παρόλα αὐτά, δὲν ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴ σύγχρονη κοινωνία και ἀπὸ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο οὔτε ἡ ἀνάγκη ἰσχυρῶν ἠθικῶν προτύπων (Πέτρον), οὔτε ἡ μεταφυσικὴ δίψα ἢ ἡ «ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ» οὔτε ὁ θαυμασμός γιὰ τὰ μείζονα θρησκευτικά πολιτισμικά και καλλιτεχνικά μεγέθη μαζί μὲ τοὺς εϋλωττους θεολογικοὺς τους συμβολισμοὺς (Abbruzzese).

Μία ἀβασάνιστη ἢ ἀπλουστευτικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος θὰ κατέληγε σὴ διαπίστωση ὅτι ἡ τύχη τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας εἶναι μίᾳ παράπλευρη ἀπώλεια

τῶν πρόδηλων ἀντιφάσεων πὸν σφραγίζουν τὴ σύγχρονη κοινωνία. Ὡστόσο, μιὰ πιὸ εἰλικρινῆ διερεύνηση ἀποκαλύπτει πῶς γιὰ τὴν πνευματικὴ διφυξία τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἰσχνὴ ἀπήχηση τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας εἶναι σὲ μεγάλο βαθμὸ συνυπεύθυνη ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία, τουλάχιστον στὸ μέτρο πὸν εἶναι πρόθυμη νὰ ὑπερασπιστεῖ τὴν ἤδη ἐμπεδωμένη θεσμικὴ ἢ καὶ γραφειοκρατικὴ τῆς δομῆ (Πέτρου) εἰς βάρος τόσο τῆς λειτουργικῆς τῆς αὐτοσυνειδησίας, στὴν ὁποία ἀναφέρθηκε ὁ καθ. Alzati, μιλώντας γιὰ τὴν μακροαίωνα πράξη τῆς ἀμβροσιανῆς Ἐκκλησίας, λησμονώντας τὸ αἶτημα τῆς διακονίας τῶν ἀναξιοπαθούτων (Ἰω. Παπαδογιαννάκης), καὶ ἀγνοώντας τὴ βιβλικὴ ἐντολὴ τῆς ἐνότητας. Πράγματι, ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὴν εἰσήγηση τῶν καθ. Παπαγεωργίου καὶ Ζιάκα, ἡ διασπασμένη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καθιστᾷ πιὸ εὐάλωτη τὴ μαρτυρία τῆς, πράγμα πὸν ὑπονομεύει τὴν ἴδια τὴν ὄντολογία τῆς, ὅπως μᾶς ἐξήγησε ἡ ἀνακοίνωση τοῦ καθ. Giraldo. Ἡ διαπίστωση αὐτὴ μᾶς εἰσάγει ὁμαλὰ στὴν ἐπόμενη δέσμη τῶν συμπερασμάτων πὸν θὰ χαρακτηρίζαμε ἐκκλησιολογικὰ καὶ οἰκουμενικὰ. Εἶναι δύσκολο νὰ ἀρνηθεῖ κανεὶς ὅτι οἱ παρατηρήσεις καὶ τὰ συμπεράσματα τῶν ἀνακοινώσεων πὸν ἀφοροῦν τὴν ἐκκλησιολογικὴ θεωρία καὶ πράξη τῆς σύγχρονης χριστιανικῆς μαρτυρίας περιγράφουν μιὰν πρόδηλη ἀντίφαση, ἀνάλογη μὲ αὐτὴ πὸν ἐντοπίστηκε καὶ στὴν ἀμφίθυμη στάση τῆς κοινωνίας ἀπέναντι στὸ εὐαγγελικὸ μήνυμα καὶ στοὺς σημερινοὺς ἐκφραστές του.

Οἱ Ἠνωμένες Βιβλικές Ἐταιρεῖες ἀποτελοῦν ἓνα τεράστιο καὶ παγκόσμιο δίκτυο διάδοσης τοῦ βιβλικοῦ λόγου πὸν ἂν καὶ σέβεται τὴν ὁμολογιακὴ ἑτερότητα συχνὰ σκοντάφτει πάνω στὶς ἐθνοκεντρικὲς ἀγκυ-

λώσεις ἢ τὶς ὁμολογιακὲς προκαταλήψεις τῶν διαφόρων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν. Μέσω τοῦ ἐμπνευσμένου προγράμματος τῆς AGAPE καὶ τῶν συναφῶν οἰκουμενικῶν πρωτοβουλιῶν καταδικάζεται ἀπερίφραστα ὁ παγκοσμιοποιημένος καπιταλιστικὸς μονοθεϊσμός τοῦ χρήματος (moneytheism) καὶ καταβάλλονται συντονισμένες προσπάθειες γιὰ τὴν προώθηση μιᾶς ἐναλλακτικῆς ἀγαπητικῆς παγκοσμιοποίησης πὸν νοιάζεται γιὰ τὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος, τὴν εἰρήνη καὶ τὴν συμπαράσταση στοὺς μὴ προνομίους. Ταυτόχρονα ὁμως ἡ Ἐκκλησία πάσχοντας ἀπὸ ἔλλειμμα αὐτοκριτικῆς καὶ πλεόνασμα ἀπολογητικῆς παρουσιάζεται ἀπρόθυμη νὰ ὑπερβῆ τόσο τὰ κοινωνικὰ στερεότυπα ὅσο καὶ τὶς ἐπιμέρους πολιτισμικὲς, οἰκονομικὲς καὶ ἄλλες διαφορὲς γιὰ νὰ ἐνώσει τὴ φωνὴ τῆς μὲ ἄλλες θρησκείες στὸ ὄνομα καὶ γιὰ χάρι τοῦ ἀνθρώπου. Μπορεῖ ὁ στόχος τοῦ ΠΣΕ νὰ εἶναι ἡ κοινὴ μαρτυρία στὴν ἱεραποστολή καὶ νὰ ἔχουν γίνῃ πολλὰ βήματα γιὰ τὸν εὐαγγελισμό ὅλου τοῦ κόσμου, ὁμως πόσο ἀποτελεσματικὴ μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ μαρτυρία μιᾶς Χριστιανοσύνης πὸν μοιάζει νὰ ἀρνεῖται ἔμπρακτα τὴν ὄντολογικὴ τῆς ἐνότητα ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ, περιορίζοντας τὴν οἰκουμενικὴ παιδεία καὶ εὐαισθητοποίηση σὲ ἓνα ἐπίπεδο ἀκαδημαϊκῆς εἰδίκευσης καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, δίνοντας τὴν εἰκόνα ἐνὸς σώματος πὸν ἐπιμένει νὰ ἀφήνει ἀνεπούλωτα τὰ βαθιὰ καὶ χρόνια τραύματά του; Ἡ ὑπέρβαση τῶν παραπάνω ἀνθρωπολογικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν ἀντιφάσεων κατὰ τὴ γνώμη μας διατυπώθηκε στὴν τρίτη δέσμη τῶν συμπερασμάτων, πὸν θὰ ἀποκαλοῦσαμε συμβατικὰ χριστολογικὰ, πνευματικὰ καὶ γι' αὐτό, γνήσια «μαρτυρικὰ», σύμφωνα μὲ τὴν εὐστοχὴ διατύπωση τοῦ π. P. Martinelli.

Πράγματι, σὲ κάποιες ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις φάνηκε ξεκάθαρα πὼς ὁποιοδήποτε πρόβλημα ἢ φαινόμενο, πέρα ἀπὸ τὴν κοινωνική του ὑφή ἢ τὶς θρησκευτικές του ἐπενδύσεις, ἔχει ἓνα βαθύτατο ὑπαρξιακὸ πυρῆνα, γι' αὐτὸ καὶ ἡ ὑπέρβαση ἢ ἡ λύση του δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι χριστοκεντρικὴ καὶ πνευματικὴ. Καὶ ὡς τέτοια δὲν κινεῖται πλέον στὸ ἐπίπεδο τῶν διανοητικῶν ἀναλύσεων ἀλλὰ στὴν χειροπιαστὴ πραγματικότητα τοῦ συγκεκριμένου καὶ ἐπὶ νύμφου βιωμένου παραδείγματος. Ἀποτέλεσε κοινὸ συμπερασματικὸ τόπο πολλῶν εἰσηγήσεων ἡ διαπίστωση πὼς ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει, προσφέρεται ἢ ἔστω πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ σὲ ἱστορικὰ πρότυπα πού ἐνσαρκώνουν τὸ σωτηριολογικὸ της περιεχόμενο. Ἡ ἀναφορὰ στὸν Μέγα Βασίλειο καὶ στὸν Φραγκίσκο τῆς Ἀσίζης ἀλλὰ καὶ σὲ νεότερους ἐκφραστές τῆς γνήσιας χριστιανικῆς μαρτυρίας, ὅπως στὸν π. Eleuterio Fortino καὶ στὸν σεβασμ. Luigi Padovese εἶναι ἐνδεικτικὴ καὶ εὐγλωττη.

Συνεπῶς, ἐκεῖνο πὸν καθιστᾷ τὴ μαρτυρία ἑλκυστικὴ, πειστικὴ καὶ γι' αὐτὸ εὐπρόσδεκτη δὲν εἶναι ἡ ρητορικὴ στρατηγικὴ ἢ καὶ ὁ ἐπιθετικὸς ζῆλος πὸν προσπαθεῖ νὰ ἐπιβάλλει τὴ σωτηρία ἀλλὰ ἡ ἀνάγλυψη προσφορὰ τοῦ ζωντανοῦ παραδείγματος πὸν μπορεῖ νὰ ἀγγίζει τὴν καρδιὰ τοῦ ἄλλου ἀκόμη καὶ δίχως νὰ μιλά. Πράγματι, ἐφόσον τὸ περιεχόμενο τῆς μαρτυρίας ἀφορᾷ σύνολο τὴν ὑπαρξία τοῦ ἀνθρώπου, τότε μπορεῖ νὰ ἐκπέμπεται ἀκόμη καὶ μὲ τὴ φυσικὴ σιωπηλὴ παρουσία τοῦ φορέα τῆς (P. Martinelli). Τότε, ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ φορέας τῆς μαρτυρίας εἶναι ταυτόχρονα τὸ ὑποκείμενο πὸν κηρύττει τὴν ἀλήθεια καὶ ἡ ζωντανὴ ἐπιβεβαίωση τοῦ περιεχομένου τῆς.

Ἡ ἀπαραιτήτη σύνδεση τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας μὲ τὴν ἐμπειρία εἶναι ψηλαφητὴ πραγματικότητα στὴ ζωὴ ἀλλὰ καὶ στὸν θάνατο τῶν μαρτύρων, οἱ ὁποῖοι διατυπώνουν τὴν πιὸ ἀξιόπιστη καὶ ἀποτελεσματικὴ μαρτυρία γιὰ τὸν Χριστὸ ἐπειδὴ ἀκριβῶς τὸν παροντοποιοῦν ἐμπειρικὰ σὲ κάθε τόπο καὶ κάθε ἐποχὴ. Ἡ κοινὴ ἐτυμολογικὴ ρίζα τῶν ὄρων «μαρτύριο» καὶ «μαρτυρία» εἶναι ἐν προκειμένῳ ἀποκαλυπτικὴ: Τὸ μαρτύριο ὡς ἡ ἔσχατη μίμηση τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ τὴν πιὸ ἀξιόπιστη μαρτυρία γι' αὐτόν. Καὶ εἶναι ἀξιόπιστη καὶ ἀποτελεσματικὴ διότι ἀπευθύνεται στὴν καρδιὰ τοῦ ἀκροατῆ, δηλαδὴ στὸν περιεκτικὸ καὶ ἐσώτερο πυρῆνα τῆς ὑπαρξίας του. Σύμφωνα μὲ τὴν ὠραία παρατήρηση τοῦ π. B. Petrá, ἡ ἀποτελεσματικότητά τῆς μαρτυρίας συνδέεται μὲ τὴν ἐμπειρία πὸν προκαλεῖ στὸν ἀκροατῆ. Πρόκειται γιὰ τὴν ἐμπειρικὴ πρόσληψη καὶ ἐμπέδωση τοῦ μηνύματος τῆς σωτηρίας ἢ ὅποια στὴ συνέχεια μεταποιεῖται σὲ συγκεκριμένη πρακτικὴ, μεταμορφώνοντας τὸν ἀκροατῆ τῆς μαρτυρίας σὲ ζωντανὸ ἐκφραστὴ καὶ εὐαγγελιστὴ τοῦ περιεχομένου τῆς. Ἐδῶ ἔγκειται, σύμφωνα μὲ αὐτὲς τὶς συμπερασματικὲς σκέψεις, ἡ ὑπέρβαση τῶν ἀντιφάσεων. Μόνον ἓνας σύγχρονος μεταμορφωμένος ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ μεταμορφώνει τὶς κοινωνικὲς ἀντιθέσεις σὲ εὐκαιρία ἐμπρακτικῆς ἀγάπης, μπορεῖ νὰ μεταμορφώνει καθὲ στιγμὴ τῆς ζωῆς του σὲ «λειτουργία μετὰ τὴ λειτουργία», ὑπηρετώντας τὴν καταλλαγὴ καὶ τὴν ἐνότητα, μπορεῖ νὰ μεταμορφώνει καθὲ ἠλεκτρονικὸ μέσο, καθὲ τεχνολογικὴ δυνατότητα σὲ ἓνα πραγματικὸ «Ἄρειο Πάγο τῆς σύγχρονης ἐποχῆς» (πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β'), πὸν ὑπηρετεῖ τοὺς κατοίκους τοῦ ἐνοποιημένου παγκόσμιου χωριοῦ μετατρέποντάς το σὲ τόπο

γνήσιας χριστιανικής μαρτυρίας, όπου ανθίζει και καρποφορεί η αγιότητα.

Παναγιώτης Άρ. Ύφαντης
Έπίκουρος Καθηγητής
στο Τμήμα Θεολογίας του Α.Π.Θ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Στρασβούργο, Γαλλία

Πραγματοποιήθηκε από 31 Αυγούστου έως 3 Σεπτεμβρίου 2011 το Διεθνές Συνέδριο με θέμα: «Καθ' ὁδὸν πρὸς τὸ καθ' ὁμοίωσιν: ἡ θεολογικὴ καὶ ἀνθρωπολογικὴ προσφορὰ τῆς Elisabeth Behr-Sigel στὴν Ἐκκλησία» στὸ Πολιτιστικὸ Οἰκουμενικὸ κέντρο St. Thomas στὸ Στρασβούργο, Γαλλία. Τὸ συνέδριο συνδιοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ Στρασβούργου, τὴ Γραμματεία τοῦ «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ ΠΣΕ, τὸ Πρόγραμμα «Γυναῖκες στὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν Κοινωνία» τοῦ ΠΣΕ καὶ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱ. Μ. Δημητριάδος.

Ἡ Elisabeth Behr Sigel ὑπῆρξε, ἴσως ἡ μεγαλύτερη ὀρθόδοξη θεολόγος τοῦ 20^{ου} αἰῶνα. Γεννημένη στὸ Στρασβούργο τὸ 1907 ἀπὸ μητέρα Ἑβραία καὶ πατέρα Λουθηρανό, σπούδασε θεολογία στὴν Προτεσταντικὴ Σχολὴ τοῦ Στρασβούργου. Στὴ συνέχεια μετέβη στὸ Παρίσι, ὅπου καὶ ἤρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν Ὀρθόδοξη ρωσικὴ διασπορά. Γνωρίζει καὶ παντρεύεται τὸν ρῶσο μετανάστη μηχανικὸ André Behr. Ἡ ἐπαφὴ τῆς μὲ τὴ ρωσικὴ θεολογία καὶ πνευματικότητα τὴν ὀδηγεῖ στὴν ἐνταξίη τῆς στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἡ Behr-Sigel γνωρίζει, ἐπιρραΐζει καὶ ἐπιρραΐζεται ἀπὸ κάποιες ἀπὸ τὶς σημαντικότερες θεολογικὲς προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς τῆς (Metropolitan Evlogy, Vladimir Lossky, Paul Evdokimov, Lev Gillet, Maria Skobtsova κ.ἄ.). Κατὰ τὴ διάρκειά τῆς κα-

τοχῆς ἀναπτύσσει πλούσια δράση κατὰ τοῦ ναζιστικοῦ καθεστώτος. Μέλος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ *Contacts* καὶ διδάσκουσα στὸ Ἰνστιτοῦτο Ὀρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Ἁγ. Σεργίου καὶ στὸ Καθολικὸ Ἰνστιτοῦτο τοῦ Παρισιοῦ, ἡ Behr-Sigel ἔδωσε διαλέξεις σὲ ὅλον τὸν κόσμον καὶ δημοσίευσε πολλὰ βιβλία καὶ ἄρθρα στὰ ἀγγλικά, γαλλικά καὶ γερμανικά. Τὶς τελευταῖες δεκαετίες τῆς ζωῆς τῆς ἀφιέρωσε στὸ θέμα τοῦ ρόλου τῶν γυναικῶν στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ ἔγινε γνωστὴ γιὰ τὴν ἔντονη οἰκουμενικὴ τῆς δράση. Πέθανε πλήρης ἡμερῶν τὸ 2005. Στὰ ἑλληνικά κυκλοφορεῖ τὸ βιβλίο τῆς *Τὸ λειτούργημα τῆς Γυναίκας στὴν Ἐκκλησία* καὶ ἄρθρα τῆς στὰ περιοδικὰ *Σύναξη* καὶ *Καθ' Ὁδόν*.

Τὸ Συνέδριο ξεκίνησε μὲ τὴ μαρτυρία μελῶν τῆς μεγάλης οἰκογένειας τῆς Behr-Sigel (τρὶα παιδιά, πολλὰ ἐγγόνια καὶ δι-σέγγονα), τοῦ γιοῦ καὶ τῆς μιᾶς ἀπὸ τὶς δύο κόρες τῆς, καθὼς καὶ δύο ἐγγονῶν τῆς. Οἱ ἀρχικὲς μαρτυρίες τους, ἀλλὰ καὶ στὴ συνέχεια οἱ παρεμβάσεις τους κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ συνεδρίου καὶ τῶν εἰσηγήσεων, φώτισαν πολλὲς ἀπὸ τὶς πτυχὲς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τῆς Behr-Sigel.

Στὴν πρώτη εἰσήγηση τοῦ συνεδρίου, ἡ ὁποία ἔγινε ἀπὸ τὴν καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Στρασβούργου Elisabeth Parmentier, παρουσιάστηκε ἡ ἱστορία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Στρασβούργου, ὅπου καὶ σπούδασε ἡ Behr-Sigel ἀπὸ τὸ 1927 μέχρι τὸ 1931. Ἡ σχολή, ἐξαιτίας καὶ τῆς θέσεως καὶ τῆς ἱστορίας τῆς πόλης ἀποτελέσει ἕνα χωρὸν ἰδιαίτερα ἀνοικτὸ στὸ διάλογο. Ἡ Behr-Sigel ἦταν ἀνάμεσα στὶς πρῶτες φοιτήτριες ποὺ δέχτηκε ἡ Σχολή.

Ἡ δευτέρη εἰσήγηση ἔγινε ἀπὸ Olga Lossky καὶ εἶχε θέμα τὴ δράση τῆς Behr-

Sigel στα χρόνια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η όμιλητρια τόνισε τη μεγάλη πίστη της Behr-Sigel παρά τις αντιξοότητες και τις δυσκολίες του πολέμου. Η Behr-Sigel δέ δίστασε να προσφέρει βοήθεια στους διωκόμενους εβραίους, άφηφώντας τον κίνδυνο και τις συνέπειες. Η Olga Lossky, συγγραφέας, έχει μεταξύ άλλων συγγράψει και τη βιογραφία της Behr-Sigel, ή οποία κυκλοφόρησε πρόσφατα και στην άγγλική γλώσσα με τίτλο: *Towards the Endless Day: The life of Elisabeth Behr-Sigel*.

Η επόμενη εισήγηση ήταν από τον π. Michel Evdokimov, προσωπικό φίλο και συνεργάτη της Behr-Sigel. Ο όμιλητής εξέτασε την επίδραση της ρωσικής θεολογίας στο έργο και τη ζωή της Behr-Sigel. Η Behr-Sigel άσχολήθηκε συστηματικά με τους μεγάλους ρώσους θεολόγους και μάλιστα το διδακτορικό της άφορούσε τη σκέψη και τη θεολογία του Alexander Bukharev.

Η Teva Regule, ύπ. δρ. σε θέματα λειτουργικής θεολογίας, μίλησε για την εκκλησιολογία στο έργο της Behr-Sigel, τονίζοντας ότι στο κέντρο της θεολογικής της σκέψης βρίσκεται το *Γαλ. 3:28*. Για να ζει και να πορεύεται κάποιος εν Χριστώ θά πρέπει να θέσει στο κέντρο της ζωής του τη θυσία, τὸ πάθος, τη συγχώρηση, την έλπίδα και την άγάπη.

Η Valerie Karras, καθηγήτρια στο Southern Methodist University, ὀρθόδοξη θεολόγος, παρουσίασε τη χρήση των Πατέρων στην άθρωπολογία της Behr-Sigel. Η όμιλητρια τόνισε ότι ή Behr-Sigel έδωσε έμφαση στη θεολογία περι Άγίας Τριάδας. Άξιοποίησε τις πηγές, τόνισε την αναγκαιότητα της συναφειακής τους άνάλυσης και στάθηκε ταυτόχρονα κριτικά απέναντί

τους σε ὄ,τι άφορά τη διδασκαλία περι τῶν δύο φύλων. Επίσης, έπεσήμανε τη σημασία της άνάγνωσης και εκ νέου έρμηνείας πολλῶν χωριών της Άγίας Γραφής.

Η Maria McDowell, Δρ. Θεολογίας και έπιστημονική συνεργάτις του περιοδικού *St. Nina Quarterly*, άνέλυσε τις έννοιες του προσώπου και της εικόνας και τὸ πῶς αυτές συνδέονται με τὸ θέμα της χειροτονίας τῶν γυναικῶν.

Η Sarah Wilson, Δρ. Θεολογίας και Συνεργάτις του Οικουμενικού Ίνστιτούτου στο Στρασβούργο, άσχολήθηκε στο διδακτορικό της με τη θεολογία της Behr-Sigel. Στην εισήγησή της μίλησε για τὸ συγγραφίβιον σύγχρονων άγιῶν (Juliana Lazarevskaya, Mother Maria Skobtsova, Bukharev, Tikhon of Zadonsk κ.ά.) από την Behr-Sigel και γενικότερα για τη θέση τῶν άγιῶν στη Λουθηρανική Έκκλησία.

Η Amal Dibo, καθηγήτρια στο Άμερικανικό Πανεπιστήμιο του Λιβάνου, φίλη της Behr-Sigel, άσχολήθηκε με τὸν τρόπο με τὸν ὁποῖο ή Behr-Sigel μπορούσε να διαβάσει και να έρμηνεύσει τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν. Η Behr-Sigel, σύμφωνα με την Amal Dibo, μέσα από τὸ θεολογικό της έργο 'προσπάθησε να συμφιλώσει την πολιτεία του Θεου με την πολιτεία του ανθρώπου', δηλαδή τὸ ὄραμα και την έμπειρία της Βασιλείας με την κοινωνική πραγματικότητα και τὰ προβλήματά της.

Ο τελευταῖος όμιλητής Antoine Arjakovsky, Καθηγητής στο *College des Bernardins*, στο Παρίσι, μίλησε για τη Σοφιολογία ὡς πηγή για την άθρωπολογία της Behr-Sigel. Μεταξύ άλλων τόνισε ότι ή Behr-Sigel έπηρεάστηκε πολὺ από τις σοφιολογικές αντίληψεις του Sergius Bulgakov, τις ὁποῖες και ύποστήριξε δημόσια με άρθρο της, σε μιὰ περίοδο μάλιστα, που

αυτὲς ἀμφισβητοῦντο ἀπὸ ἄλλους σπουδαίους θεολόγους τῆς ἐποχῆς καὶ στενοῦς τῆς φίλους.

Ἡ τελευταία συνεδρία ἔδωσε τὴ δυνατότητα στοὺς συνέδρους πού δὲν εἶχαν εἰσηγήσει νὰ μιλήσουν γιὰ τὴν Behr-Sigel, τὴν προσωπικότητά της καὶ τὴ σπουδαιότητα τῆς προσφορᾶς της στὴν Ὁρθόδοξη θεολογία. Ὅλοι οἱ συνέδροι συμφώνησαν ὅτι ἡ Behr-Sigel ἀποτελεῖ μιὰ οἰκουμενικὴ προσωπικότητα πού διαλέχθηκε μὲ σθένος καὶ εὐλικρίνεια μὲ τὶς ἄλλες χριστιανικὲς παραδόσεις ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα θεολογικὰ καὶ κοινωνικὰ ζητήματα τῆς ἐποχῆς της.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Nottingham, Μ. Βρετανία

Ἡ British New Testament Society διοργάνωσε στὸ διάστημα 1-3 Σεπτεμβρίου στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Nottingham τὴν ἐτήσια συνάντησή της. Βιβλικοὶ ἐπιστήμονες ἀπὸ τὶς βρετανικὲς θεολογικὲς ἀρχὲς παρουσίασαν τὸ ἔργο τους στὸ πλαίσιο τῶν συναυτήσεων τῶν διαφόρων ἐρευνητικῶν ὁμάδων τῆς ἐταιρείας (Johannine Literature, Social World of the New Testament, New Testament: Use and Influence, Paul, Book of Acts, Hermeneutics: Theory and Practice, The Catholic Epistles, Synoptic Gospels, Book of Revelation, NT and Second Temple Judaism, NT and Contemporary Society).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Bose, Ἰταλία

Στὸ διάστημα 7-10 Σεπτεμβρίου ἔλαβε χώρα στὸ Μοναστήρι τοῦ Bose (Ἰταλία) τὸ 19^ο Οἰκουμενικὸ συνέδριο μὲ θέμα τὴν Ὁρθόδοξη πνευματικότητα. Ὁ τίτλος τῆς φετινῆς συνάντησης ἦταν «The Word of God». Χαίρετισμούς ἀπέστειλαν οἱ προκαθήμενοι τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ

εἰσηγήσεις διάβασαν μεταξύ ἄλλων ὁ ἐπίσκοπος Μεσσηνίας Χρυσόστομος, ὁ ἐπίσκοπος Προύσσης Ἐλπιδοφόρος, ὁ ἐπίσκοπος Volokolamsk Ἰλαρίων καὶ οἱ καθηγητὲς Sebastian Brock, Φώτιος Ἰωαννίδης, Daniel Ayuch, Πέτρος Βασιλειάδης, John Fotopoulos, Anatolij A. Alekseev κ.ἄ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Lille, Γαλλία

Στὶς 7-12 τοῦ μηνὸς διοργανώθηκε στὴν πόλη τῆς Lille, ἀπὸ τὴ Διεθνή Ἀκαδημία Θρησκευτικῶν Σπουδῶν, διεθνὲς συνέδριο μὲ τίτλο «Ἡ ἐκκλησιολογία τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν». Στὸ συνέδριο συμμετεῖχαν μὲ εἰσηγήσεις μεταξύ ἄλλων ὁ Laurent Villemin («Les accents particuliers des ecclésiologies des Eglises de tradition byzantine dans le Proche-Orient arabe»), Jean-Marie Van Cangh («Des bénédictions juives aux anciennes anaphores orientales»), Hervé Legrand («Les enjeux ecclésiologiques de l'uniatisme au Proche-Orient»), Joseph Famerée («Le dialogue œcuménique entre l'Eglise Catholique et l'Eglise Assyrienne de l'Orient, avec une attention particulière aux ecclésiologies sous-jacentes»), Σταῦρος Γιαγκάζογλου («Le regard ecclésiologique sur le dialogue entre l'Église orthodoxe et les Églises non chalcédoniennes») κ.ἄ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Ἀμστερνταμ, Ὁλλανδία

Κατὰ τὸ διάστημα 12-14 Σεπτεμβρίου τὸ Institute for Culture and History τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἀμστερνταμ σὲ συνεργασία μὲ τὸ Centre for Mediterranean and Near Eastern Studies τοῦ Trinity College τοῦ Δουβλίνου διοργάνωσε συνέδριο μὲ θέμα τὸν Ἰουδαϊσμό τῆς ἐλληνιστικῆς περιόδου καὶ τὴν ἐρμηνεία του ἀπὸ τὸ 19^ο ἕως καὶ τὸν 21^ο αἰ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Ἀθήνα

Ἡ Ἐνωση Κανονικοῦ Δικαίου τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν διοργάνωσε στίς 13-18 τοῦ μηνὸς στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Πεντέλη τὸ 20^ο διεθνὲς συνέδριό της μὲ θέμα «Ἡ Διασπορά». Στὸ συνέδριο στὸ ὁποῖο ἀναγνώστηκαν χαιρετισμοὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Βαρθολομαίου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερωνύμου καὶ ἦταν χωρισμένο σὲ θεματικὲς ἐνότητες (π.χ. «ὀρολογία», «πρόσφατες ἐξελίξεις, κανονικὲς λύσεις καὶ ἀνοικτὰ προβλήματα στίς Ἀνατολικὲς Ἐκκλησίες», «πρόσφατες ἐξελίξεις, κανονικὲς λύσεις καὶ ἀνοικτὰ προβλήματα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία» κ.λπ.) ἔλαβαν μέρος μὲ εἰσηγήσεις μεταξὺ ἄλλων ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Ζηζιούλας στὴν ἐναρκτήρια ὁμιλία («The actual developments towards a panorthodox solution of the so-called 'diaspora' question»), ὁ π. Γρηγόριος Παπαθωμᾶς καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ἀβύδου Κύριλλος Κατερῆλος στὴν ἐνότητα «Ἀπὸ τὴν Scoba στίς νέες ὀρθόδοξες ἐπισκοπικὲς συνελύσεις στὴν Εὐρώπη» μὲ θέματα («Ἡ Γαλλία καὶ ἄλλες εὐρωπαϊκὲς γῶρες») καὶ («Τὸ γερμανόφωνο πλαίσιο») ἀντίστοιχα, ὁ Ἀπόστολος Νικολαΐδης καὶ ὁ Μητροπολίτης Χρυσόστομος Σαββάτος στὴν ἐνότητα «Κοινωνιολογικὲς καὶ νομικὲς ὀψεις» μὲ θέματα («Κοινωνιολογικὲς ὀψεις ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη πλευρά») καὶ («Κανονικὰ προβλήματα τῶν λύσεων γιὰ τὴ δι-ομολογιακὴ συνεργασία») ἀντίστοιχα κ.ἄ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Brookline, Μασσαχουσέτη Η.Π.Α.

Στίς 15-16 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε τὸ ἐτήσιο συνέδριο τοῦ Ὁρθόδοξου Θεολογικοῦ Συνδέσμου στὴν Ἀμερικὴ (ΟΤ

SA). Ἡ συνάντηση ἦταν χωρισμένη σὲ ἐπιμέρους θεματικὲς ἐνότητες, περιλαμβάνοντας, μεταξὺ ἄλλων, τὴν ἐνότητα «Orthodoxy and Warfare» μὲ ὁμιλητὲς τοὺς James Skedros («Attitudes toward War in the Byzantine Cult of the saints») καὶ Perry Hamalis («Just peacemaking and Christian Realism: Possibilities for Moving beyond the impasse in orthodox Christian war Ethics») τὴν ἐνότητα «Orthodox theology reappropriation of patristic witness» μὲ ὁμιλητὲς τοὺς Cr.D.L. Johnson («A complete inversion of values?: Questioning the scandalousness of st. Symeon of Emesa») καὶ Paul Gavriyuk («The varieties of Neopatristic Synthesis in the Twentieth century Russian theology: Georges Florovsky, Vladimir Lossky, Alaxander Schmemmann, and Sergius Bulgakov») τὴν ἐνότητα «Orthodox Ecclesiology» μὲ ὁμιλητὲς τίς Teva Regule («According to the Whole: The ecclesiological vision of Elizabeth Behr-Sigel») καὶ Valerie Karras («Patristic Gender anthropology in Elizabeth Behr-Sigel»), τὴν ἐνότητα «Orthodox theology and philosophy, ancient and modern» μὲ ὁμιλητὲς τὴν Christina Gschwandtner («Orthodox festal liturgies and Contemporary French Phenomenology») καὶ τὸν David Bradshaw («St. John Chrysostom on grace and free will») κ.ἄ. Τὴν ἐτήσια ὁμιλία τοῦ συνδέσμου πρὸς τιμὴν τοῦ π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ τὴν ἐκφώνησε ὁ A. McGuckin μὲ τίτλο («Frs Georges Florovsky and Sergey Bulgakov: A conflict of typologies concerning the dialogue of orthodoxy and contemporary society?»).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Νέα Ἡρακλείτσα

Τὴν Κυριακὴ 18 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὸ χῶρο τοῦ Ἰνστιτούτου Ἄλι-

ευτικῶν Ἐρευνῶν τῆς Νέας Ἡρακλείτσας ἡμερίδα με θέμα «Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμός». Βασικοὶ ὁμιλητὲς ὑπῆρξαν ὁ Μιχαὴλ Τρίτος («Ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, ὁ φωτιστὴς τοῦ Γένους, ὁ Προφήτης»), ὁ Κων. Νιχωρίτης («Ἡ οἰκουμενικὴ διάσταση τοῦ ἔργου τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου καὶ ἡ Εὐρώπη σήμερα»).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Τήνος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος διοργάνωσε στὶς 19-21 τοῦ μηνὸς τὸ 13^ο Πανελλήνιο Λειτουργικὸ Συμπόσιο στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, με θέμα «Ὁ λειτουργικὸς λόγος τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας σήμερα». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ὑπῆρξαν ὁ Γεώργιος Μπαμπινιώτης («Γλωσσολογικὴ προσέγγιση τῆς γλώσσας τῆς λατρείας»), ὁ π. Κων. Καραϊσαρίδης («Εἰσαγωγή στὴ συνάφεια θεολογίας καὶ λειτουργικοῦ λόγου – Βίβλος, Δόγμα, ἦθος»), ὁ π. Δημ. Τζέροπος («Σύγχρονη προβληματικὴ περὶ τοῦ λειτουργικοῦ λόγου»), ὁ Γεώργιος Γαλίτης («Ἡ πρόσληψη τοῦ θεοῦ λόγου ἀπὸ τὸ σημερινὸ ἄνθρωπο»), ὁ Στυλ. Παπαδόπουλος («Ὁ ρόλος τῆς γλώσσας στὰ πατερικὰ καὶ λειτουργικὰ κείμενα») κ.ἄ.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011: Σύναξη Προκαθημένων πρεσβυγενῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων στὴν Κωνσταντινούπολη

Στὶς 1-3 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου σύναξη τῶν Προκαθημένων τῶν πρεσβυγενῶν Ὁρθοδόξων Πα-

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2011: Princeton Η.Π.Α.

Ἡ Fr. Georges Florovsky Orthodox Christian Society διοργάνωσε στὶς 30 Σεπτεμβρίου – 1 Ὀκτωβρίου στὸ Princeton διεθνὲς συνέδριο με τίτλο «Pilgrims and Pioneers: The growth of orthodox Christianity in 20th century America». Στὸ συνέδριο συμμετείχαν μετὰ τὶς κεντρικὲς ἀνακοινώσεις ὁ π. Δημ. Κωνσταντέλος ἔχοντας ὡς ἐπίκεντρο τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ μακαριστοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Ἰακώβου, ὁ Scott M. Kenworthy ὁ ὁποῖος μελέτησε τὴ ζωὴ καὶ τὴν κληρονομία τοῦ ἁγίου Τύχων Bellavin, ὁ π. Olivier Herbel, ὁ ὁποῖος ἀσχολήθηκε μετὰ τὴ συμμετοχὴ ἑλλήνων κληρικῶν στὶς πρώιμες ρωσικὲς ἱεραποστολές, καὶ ὁ Paul Ladouceur, ὁ ὁποῖος συζήτησε τὴ συμβολὴ τοῦ A. Schmemmann, Georges Florovsky, John Meyendorff στὴν Ὁρθοδοξία τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς. Ἐπίσης ἔλαβαν μέρος μεταξὺ ἄλλων οἱ A. Slagle («From Saint Raphael to Father Gladky: The influence of ethnicity and conversion on orthodox Church growth in Mississippi»), Seraphim Danckaert («Georges Florovsky: A corrective portrait of his Princeton years»), Nicholas Chapman («The genesis of Orthodoxy in United States: Rediscovering the roots of Orthodoxy in the Americas») κ.ἄ.

τριαρχείων στὸ Φανάρι. Παραθέτουμε τὸ σχετικὸ ἐπίσημο ἀνακοινωθὲν τῆς σύναξης:

Τῇ προσκλήσει τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν Αὐτοῦ συνήλθον εἰς Σύναξιν οἱ Προκαθημένοι τῶν

Πρεσβυγενῶν Πατριαρχείων καὶ τῆς παλαιφάτου Ἐκκλησίας Κύπρου εἰς Φανάριον μεταξύ 1ης καὶ 3ης Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. Τῆς Συνάξεως ταύτης μετέσχον αὐτοπροσώπως οἱ Μακαριώτατοι Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικής κ.κ. Θεόδωρος Β' καὶ Ἱεροσολύμων κ.κ. Θεόφιλος Γ' καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομος Β'. Τὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας κ.κ. Ἰγνάτιον Δ', κωλυθέντα τελικῶς νὰ παρασθῆ, ἂν καὶ οὗτος πρῶτος πάντων τῶν προσκληθέντων Πατριαρχῶν ἀσμένως ἀπεδέξατο τὴν πρόσκλησιν, ὅπως μετάσχῃ τῆς Συνάξεως ταύτης, ἐξεπροσώπησεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀπαμείας κ. Ἰσαάκ.

Οἱ Μακαριώτατοι Προκαθήμενοι μετὰ τῶν Ἀρχιερέων συνοδῶν Αὐτῶν καὶ ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας συνεχороστάτησαν, τῇ Πέμπτῃ, 1η Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ., μετὰ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κατὰ τὴν, συμφώνως πρὸς τὴν ἔκπαιλα κρατήσαναν ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχεῖῳ τάξιν, τελεσθεῖσαν Θεῖαν Λειτουργίαν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ἰνδίκτου, καὶ συνυπέγραψαν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὴν ἐπὶ τούτῳ καταστροφθεῖσαν Πρᾶξιν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους.

Τὸ ἐσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐπραγματοποιήθη ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἡ τελετὴ ἐνάρξεως τῆς Συνάξεως ταύτης, ἐν ἀρχῇ τῆς ὁποίας ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἀνέγνω τὴν εἰσηγητικὴν αὐτοῦ ὁμιλίαν, μεθ' ἣν οἱ Μακαριώτατοι Προκαθήμενοι καὶ ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριώτατου Πατριάρχου Ἀντιοχείας ἀπῆλθοναι χαριετισμοὺς καὶ κατέθεσαν τὰς ἑαυτῶν σκέψεις ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Συνάξεως ταύτης.

1. Ἡ Σύναξις τῶν Προκαθήμενων, ἔχουσα ὡς κύριον θέμα αὐτῆς τὴν ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως εἰς τὴν Μέσσην Ἀνατολήν,

προέβη εἰς ἀλληλοενημέρωσιν καὶ ἐκτενῆ συζήτησιν ἐπ' αὐτοῦ, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐξάπελυσεν Μήνυμα τῶν Προκαθήμενων πρὸς τὸ πλήρωμα τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν ὡς καὶ πρὸς πάντα ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράζεται ἀλληλεγγύη καὶ συμπάθεια πρὸς τοὺς ἐκεῖ δοκιμαζομένους ἀδελφούς καὶ ἀπευθύνεται ἐκκλησίαις πρὸς τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον πολιτικούς καὶ θρησκευτικούς ἡγέτας διὰ τὴν καθιέρωσιν ἀρχῶν καὶ τὴν ἀνάληψιν δεσμεύσεων πρὸς εἰρηνικὴν συμβίωσιν τῶν πιστῶν τῶν διαφορῶν θρησκειῶν εἰς τὸν εὐαίσθητον τοῦτον γεωγραφικὸν χῶρον.

2. Συναφῶς πρὸς τὸ ἀνωτέρω θέμα, ἡ Σύναξις ἀπεφάσισεν ὅπως:

α) Τὰ Πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα καὶ ἡ Ἐκκλησία Κύπρου συνδράμουν καὶ ἐνισχύσουν ἔτι περισσότερο τὸν μερίμη τῷ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχεῖου, συμφώνως καὶ πρὸς τὰς σχετικὰς ἀποφάσεις τῆς Γ' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως (1986), διεξαγόμενον διαχριστιανικὸν καὶ τὸν διαθρησκευτικὸν μετὰ τῶν ἄλλων δύο μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν διάλογον.

β) Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐν τῇ Μέσῃ Ἀνατολῇ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπικοινωνοῦν πρὸς τὸ Γραφεῖον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας παρὰ τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ἐνώσει διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐκάστοτε ἀναφυομένων ἐν τῇ περιοχῇ προβλημάτων καὶ ἐξεύρεσιν τῶν ἐνδεικνυμένων λύσεων διὰ τῆς λήψεως τῶν προσηκόντων μέτρων.

γ) Μεριμνήσουν:

ι. διὰ τὴν ἀνεγερσιν θεραπευτηρίου ἐπὶ ἀκινήτου ἰδιοκτησίας τοῦ Πατριαρχεῖου Ἱεροσολύμων, εὐρισκομένου ἐντὸς τῆς κανονικῆς γεωγραφικῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ, διὰ τὴν νοσηλείαν καὶ θεραπείαν τῶν ἐν τῇ ἐμπεριστάτῳ περιοχῇ ἐκείνῃ εὐρισκομένων ἀσθενῶν,

ii. διὰ τὴν παροχήν ὑπὸ ἐκάστης Ἐκκλησίας κατ' ἔτος ὑποτροφίας εἰς νέους, πιστοὺς τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, πρὸς πραγματοποίησιν προπτυχιακῶν ἢ μεταπτυχιακῶν σπουδῶν εἰς καθιδρύματα τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, καὶ

iii. διὰ τὴν συμβολήν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, εἰς τὴν καταπολέμησιν λοιμωδῶν νόσων (π.χ. AIDS/HIV) καὶ ἐπιδημικῶν ἀσθενειῶν εἰς πολλὰς χώρας τῆς Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου.

3. Εἰς τὰ πλαίσια τῶν συζητήσεων ἡ Σύναξις ἠσχολήθη καὶ μὲ τὸ θέμα τῆς προετοιμασίας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως ἐπισπευσθῆ ἡ διαδικασία τῆς προπαρασκευῆς αὐτῆς, ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ σύγκλησις αὐτῆς εἰς τὸ ὄρατόν μέλλον. Μετὰ λύπης διεπιστώθη ὅτι τὸ προκληθέν, τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον, ἀδιέξοδον εἰς τὴν πορείαν πρὸς τὴν ὑλοποίησιν τῆς ἀπὸ μακροῦ προετοιμαζομένης συγκλήσεως αὐτῆς ὀφείλεται εἰς τὰς προβλέψεις τοῦ Κανονισμοῦ Λειτουργίας τῶν Πανορθόδοξων Προσυνοδικῶν Διασκέψεων, τὰς ἀφορώσας εἰς τὸν δι' ὁμοφωνίας τρόπον λήψεως τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν, καὶ ὑπέβαλον τὴν εἰσήγησιν εἰς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὅπως Οὗτος συγκαλέσῃ Σύναξιν τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Προέδρων τῶν Ὁρθόδοξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἀνωτέρω προβλέψεων, διὰ τὴν ταχύτεραν προώθησιν καὶ ὀλοκλήρωσιν τῆς προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου.

4. Ἡ Σύναξις υἱοθέτησε τὴν πρότασιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἵνα

πραγματοποιηθῆ εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον συνάντησις θρησκευτικῶν ἡγετῶν τῆς περιοχῆς τῆς Μεσογείου, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύνατο νὰ συμφωνηθῆ καὶ διακηρυχθῆ ἐν εἶδος οἰκολογικῆς «Χάρτας τῆς Μεσογείου», ὡς συμβολῆς εἰς τὴν προσπάθειαν προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν εἰρηνικὴν συνύπαρξιν καὶ συνεργασίαν τῶν θρησκειῶν τῆς περιοχῆς.

5. Προσέτι, λόγῳ προσφάτων γεγονότων ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ Σύναξις ὑπεγράμμισε τὴν ἀνάγκην, ὅπως πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι σέβονται καὶ τηροῦν αὐστηρῶς τὰ γεωγραφικὰ ὄρια τῆς δικαιοδοσίας ἐκάστης, ὡς ταῦτα καθωρίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἱδρυτικῶν αὐτῶν Τόμων.

Τέλος, οἱ Μακαριώτατοι Προκαθήμενοι καὶ ὁ Θεοφιλέστατος ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἠνχαρίστησαν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διὰ τὴν ἀπευθυνθεῖσαν εἰς αὐτοὺς πρόσκλησιν νὰ ἔλθουν εἰς τὸ Ἱερὸν τῆς Ὁρθοδοξίας Κέντρον καὶ διασκεφθοῦν ἀπὸ κοινοῦ ἐπὶ ἀπασχολούντων τὰς Ἐκκλησίας αὐτῶν ἐν τῇ συγκυρίᾳ αὐτῆς προβλημάτων καὶ ἀπεφάσισαν ὅπως οὗτοι συσκέπτονται τακτικώτερον περὶ τῶν ὀρθόδοξων πραγμάτων.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου 2011

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος

† ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόδωρος Β΄

† ὁ Ἀπαμείας Ἰσαάκ, ἐκ προσώπου τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ.κ. Ἰγνατίου Δ΄

† ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος Γ΄

† ὁ Κύπρου Χρυσόστομος Β΄

Στὴ σύνταξη τῶν «Θεολογικῶν Χρονικῶν» συνεργάστηκαν ὁ Νικόλαος Ἀσπρούλης, ἡ Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, ἡ Dragica Tadic, ὁ Παναγιώτης Ὑφαντῆς καὶ ἡ Ἑλένη Κασσελοῦρη-Χατζηβασιλειάδη.